

en vervolgens naar Benkulen gaan. Als er geen middelen komen om effectieve maatregelen te nemen, zal de Compagnie veel nadeel ondervinden van de toenemende brutaliteit van de Papua's en de gewaagde acties van de Cerammers, zeker daar de bekende concurrenten de vaart langs de Grote Oost voortzetten. De huidige Ambonse equipage-opzichter Jan Henrik van Ewijk heeft op 9 februari 1765 met de bark Draak op weg naar Ambon via Semarang en Banda bij de Toekangbesi eilanden een schip en een snauw onder Engelse vlag ontmoet. Dit moeten wel het Engelse koningsschip Argo [fol. 172] en de brigantijn Cuddelore, die op 29 januari uit Batavia naar China zijn vertrokken, geweest zijn, wat in de vaak genoemde eigen brief van eind mei 1765 wordt bericht. Een voorbeeld van de voortdurende onhebbelijkheid van de Britten is)

--- dat, nadat zij een schuyt bij de barcq aan boord gezonden en verstaan hadden werwaards de reis lag, mitsgaders door hun reciproque op de vrage waar zij naar toe wilden, g'andwoord zijnde naar China, dog voorneemens te zijn eerst Ambon en Banda aan te doen, zij, onder het doen van een schoot en het opeisschen der wimpel, andermaal hun schuit gezonden hadden met ordre om den bootsman en twee bij name genoemde mattroozen, welke zij voorgeeven 's konings onderdanen te zijn, te ligten onder zware bedreiging aan den gezaghebber van dezelve maar niet te weigeren. Dat deese, voor de overmagt bukkende, egter een stuurman mede zond om teegens deeze behandeling representatiën te doen. Dog dat van geen ander effect geweest is, dan dat zij gemelde stuurman, na hem zeer kwalijk getracteert te hebben, neevens den bootsman terug zonden, houdende de twee mattroozen, Hans Adriaanse en Lourens Hansen, schoon beyde uyt Noorweegen geboortig, bij hen aan boord, in recompens, zoo zij zeiden, omdat hij Van Ewijk weleer 5 Engelschen in zijnen bodem geborgen had.

Fol. 172r-173r.

(Dit blijkt uit het bijgesloten verslag van Jan Henrik van Ewijk met alle stukken betreffende de Engelsen. De brieven uit Ambon, noch die uit Banda melden waar deze Engelse schepen beland zijn.

BANDA

Uit de brief van het bestuur op Banda van 7 mei 1765 blijkt dat daar de Standvastigheid, Zuid-Beveland, Wildrijk en Rebecca Jacoba, en de bark Draak veilig zijn aangekomen met een hoeveelheid levensmiddelen en andere benodigdheden die het lang niet heeft ontvangen. Dit zou de inwoners van deze zwaar beproefde vestiging zeker hebben opgebeurd, als zich geen nieuwe rampen hadden voorgedaan.)

Dewijl den zoogenaamden Goenong Apij, of vuurberg, 's nagts tussen den 19 en 20 april op eene vreeselijke wijze heeft beginnen te woeden en het land met eene totale subversie te dreigen, als zijnde volgens de jongste advijsen van den 27^e augustus jongstleden niet uit te drukken, nog te beschrijven de ijselijkheeden, waarmede dezelve door een onophoudelijk uitbraakzel van gloeyende steenen zig aan de kant van Neijera vertoond, en waaromtrent g'observeerd was dat zelfs drie onderscheidene schoorsteenen door een enkele opening haar van dikke zwarte dampen en vuurige materies met het uiterste geweld ontlasten, verzeld met onderaardsche dreuning en harde slagen, evenals van het zwaarste kanon. Al hetwelke, gevoegd bij de algemeene vreeze dat de aanstaande westelijke winden datgeene zal overbrengen, wat gedurende de goede mousson door de oostelijke winden zeewaards is gevoerd, en daardoor alles aan stof, asch, brand en gevaarlijke ziekten zal vernield worden, het gantse volk in een bittere vreeze doet zijn.

Fol. 174r-v.

(De steeds door rampen geplaagde bevolking kwam hierdoor des te meer in een beklagenswaardige toestand. (fol. 175) De ellende op Banda-Neira en andere eilanden is nog vergroot door de gijzeling van verscheidene bewoners door de slechtgezinde Cerammers, die beweren naar Banda zelf te zullen komen, hoewel zij nog niets hebben ondernomen. Volgens de brief van 27 augustus 1765 waren er op Banda verscheidene schepen met le-